

RASİM ÖZDENÖREN

GÜL YETİŞTİREN
ADAM

© İz Yayıncılık Limited Şirketi, 2023

Sertifika no: 49821

İz Yayıncılık: 141

Bütün Eserleri Dizisi: 9

ISBN: 978-975-355-166-3

45. baskı, İstanbul 2023

Oruçreis Mahallesi, Tekstilkent Caddesi

Koza Plaza B Blok No:12 Kat: 15/151 Esenler / İstanbul

Telefon: (212) 5207210

www.iz.com.tr

E-posta: bilgi@iz.com.tr

Editör: Zekai Karakaya

Sayfa Tasarımı: Adem Şenel

Basıldığı yer: Çevik Matbaacılık (Sertifika no: 45509)

Davutpaşa Caddesi, Besler İş Merkezi No: 20/18-19 Topkapı-Zeytinburnu/İstanbul

GÜL YETİŞTİREN
ADAM

RASİM ÖZDENÖREN

roman

Gözden geçirilmiş yeni baskı

iz

Rasim Özdenören; 1940'ta Maraş'ta doğdu. İlk ve orta öğrenimini Maraş, Malatya, Tunceli şehirlerinde tamamladı. İstanbul Üniversitesi Gazetecilik Enstitüsünü (1964) ve İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesini (1967) bitirdi. Devlet Planlama Teşkilatında uzman olarak çalıştı. Araştırma amacıyla ABD'nin çeşitli eyaletlerinde 1970-1971'de iki yıl kadar kaldı. 1975 yılında Kültür Bakanlığı Bakanlık Müşavirliği görevine geldi. Aynı bakanlıkta bir yıl da müfettişlik yaptıktan sonra 1978'de memurluktan istifa etti. 1980'de Devlet Planlama Teşkilatındaki görevine tekrar döndü. Uzmanlık, daire başkanlığı, genel sekreter yardımcılığı, genel sekreterlik, müşavirlik görevlerinde bulundu. 2005 yılında, devlet memurluğuna genel sekreter unvanıyla noktayı koyarak kendi deyimiyle özgürlüğünü ilan etti.

Öykülerinde, değerlerinden koparılmış ve modern kent ortamına kısıtılmış bireyin ve ailenin acısını, terk edilmişliğini, yalnızlığını etkili bir anlatımla yansıtmış, insanın yaşadığı trajik/dramatik açmazı, çarpılmayı, uyumsuzluğu, uyumsuzluğu, çözülme, kültür şokunu kuşatıcı ve derinlemesine bir yaklaşımla dile getirmiştir.

Hakkında çok sayıda tez, özel sayı, kitap, makale, bildiri hazırlandı.

Türk öykücülüğünün ve deneme yazarlığının gelmiş geçmiş en usta kalemlerinden biri olarak temayüz etti.

1969'da *Edebiyat*, 1976'da *Mavera* dergilerinin kurucuları arasında yer aldı.

Kasım 2014'ten vefatına kadar *Hece* ve *Heceöykü* dergilerinin Genel Yayın Yönetmenliği'ni yürüttü.

Yeni Devir ve *Yeni Şafak* gazetelerinde 40 yıldan uzun süren köşe yazarlığıyla dünyanın, hayatın, edebiyatın ve insanın nabzını tuttu.

1977'de *Çok Sesli Bir Ölüm* ve *Çözülme* adlı öyküleri TV filmi yapıldı.

1978'de *Çok Sesli Bir Ölüm* Uluslararası Prag TV Filmleri Yarışması'nda Jüri Özel Ödülü aldı.

1978'de *İki Dünya* kitabıyla Türkiye Millî Kültür Vakfı'nın 'Fikir' Dalında Jüri Özel Ödülü'ne layık bulundu.

1984'te *Denize Açılan Kapı* kitabı ile Yazarlar Birliği'nin 'Yılın Hikâyecisi Ödülü'nü aldı.

1986 yılında *Ruhun Malzemeleri* kitabı ile Türkiye Yazarlar Birliği'nin 'Deneme Ödülü'ne layık görüldü.

2008'de Kültür ve Turizm Bakanlığı, Türk Dil Kurumu, RTÜK'ün iştirakiyle düzenlenen Karaman Türk Dili Ödülü kapsamında 'Türkçeyi Güzel ve Doğru Kullanan Edebiyatçı Ödülü' verildi.

2009 yılında TBMM Üstün Hizmet Ödülü'ne layık bulundu.

2011'de Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi ve 2015'te Sakarya Üniversitesi tarafından *fahri doktora* unvanı verildi.

2015 yılında T.C. Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Büyük Ödülü'ne layık bulundu.

2016 yılında Star gazetesinin düzenlediği Necip Fazıl Kısakürek Saygı Ödülü'nü kabul etti.

2018'de Bayburt Üniversitesinin düzenlediği 2. Dede Korkut Ödülleri kapsamında 'Bilge Adam Ödülü' verildi.

2018 Ekim'de Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Politikaları Kurulu üyeliğini kabul etti, bilahare buradan ayrılarak Cumhurbaşkanlığı Yerel Yönetimler Kurulu üyeliğine geçti.

23 Temmuz 2022'de Ankara'da vefat etti, İstanbul Eyüp Sultan Camii Haziresi'ne defnedildi.

ESERLERİ:

Öykü:

Hastalar ve Işıklar (1967), *Çözülme* (1973), *Çok Sesli Bir Ölüm* (1974), *Çarpılmışlar* (1977), *Denize Açılan Kapı* (1983, Yazarlar Birliği'nin 1984 'Hikâye' Alanında 'Yılın Hikâyecisi' Ödülü), *Kuyu* (1999), *Hışırta* (2000), *Ansızın Yola Çıkmak* (2000), *Toz* (2002), *İmkânsız Öyküler* (2010), *Uyumsuzlar* (2015), *Elli Yılın Öyküsü* (2017, toplu öyküler), *İlk Öyküler* (2022), *Kör Pencere*ler (2022).

Roman:

Gül Yetiştiren Adam (1979).

Deneme:

İki Dünya (1977, Türkiye Millî Kültür Vakfı 'Fikir' Dalında 1978 Jüri Özel Ödülü), *Müslümanca Düşünme Üzerine Denemeler* (1985), *Yaşadığımız Günler* (1985), *Ruhun Malzemeleri* (1986, Türkiye Yazarlar Birliği 1986 Deneme Ödülü), *Yeniden İnanmak* (1987), *Çapraz İlişkiler* (1987), *Kafa Karıştıran Kelimeler* (1987), *Yumurtayı Hangi Ucundan Kırmalı* (1987), *Müslümanca Yaşamak* (1988), *Red Yazıları* (1988), *Yeni Dünya Düzeninin Sefaleti* (1996), *Ben ve Hayat ve Ölüm* (1997), *İpin Ucu* (1997), *Acemi Yolcu* (1997), *Kent İlişkileri* (1998), *Yüzler* (1999), *Köpekçe Düşünceler* (1999), *Eşikte Duran İnsan* (2000), *Yazı İmge ve Gerçeklik* (2002), *Aşkın Diyalektiği* (2002), *Düşünsel Duruş* (2004), *Siyasal İstiareler* (2009), *Açık Mektuplar* (2014, okurlara yazılmış açık eleştiri mektupları), *Edebiyat ve Hayat* (2012, deneme seçkisi), *Hadislerin Işığında Hz. Peygamber* (2018), *Ariyet Fikirle Düşünmek* (2022).

Çeviri:

Hayvan Çiftliği - George Orwell (1964, yeniden 2021), *İslâm'da Devlet Nizamı* - Ebü'l-Alâ Mevdûdi (1967), *İslâm Devleti'nde Malî Yapı* - S. A. Siddîkî (1972).

Söyleşiler:

Portre Söyleşileri (2023).

Şehir yıkıntıları. Ve insan yıkıntıları.
Kadavralar. Kadavralarla uğraşarak bir
yere gelinir mi?
Büyük bir kale
muazzam bir toprak yığını şehrin göbeğinde
    minareler
    kubbeler
    dar
    sokaklar
sokaklar
topraktan.
ANA CADDE
eskiden parke taşı döşeliydi
şimdi asfalt
parke
taşları
asfaltın

altın
da
kaldı.

Bu şehri sonbaharda
poyrazın deli deli estiği
bir ikindi vaktinde
görmelisiniz.
Sallanır
poyraz
her yanından
sarsar
çinko kaplamalı çatılar ıslık çalar
yalnız damlarda değil
sokak aralarında
ve
şehrin altında
kavşak noktalarında
bir yalnızlığın ortasındadır
ilk çağlardan kalmıştır
yüzlerce yıl yalnız kalmıştır.
Aylar
TEMMUZDUR
AĞUSTOSTUR
EYLÜLDÜR
    şire vakti
EKİMDİR
    bağdan dönülür
    kışa hazırlanılır
KASIMDIR
ARALIKTIR
    amansız soğuklar
    rutubetli soğuklar
    yayla

dağ havası
OCAKTIR
ŞUBATTIR
odun sobaları
sobalardan çekilen ateşler
yorganların altına kürsü kurulur
nedir kürsü bilir misiniz?

MARTTIR
NİSANDIR

hülasa
geçen
ZAMANDır
İnsanlar neyi arar bu şehirde? Sokaklarda
çarşı içlerinde
dar gediklerde
İnsanlar nereye gider? Pınarbaşı
mesiredir
Şahadil kabristan.

Bir hastanenin önü.
Acil servisin kapısında bir yaralı var
bıçaklanmıştı
kan davasına gitmişti
trafik kazasıdır
zehirlenmiştir.

Gece yarısı geldiler. Yatıyordum. Bir konuğum vardı.
Daha uyumamıştım. Kapı çalınır çalınmaz kalkıp baktığım
hâlde kimse yoktu kapıda. Tokmağa bir kartvizit sıkıştırmış-
lardı. Baktım Sitare'nin.

Sitare! diye bağırdım.

Burdayız, dedi sesi karanlıklardan.

Evdeyim, gelin.

Uyumuşsundur diye beklemedik.

Hayır, uyumadım gelin.

Dört kişiydiler. Biri Sitare'nin kocası, Çarlı. Öteki ikisi yeni evli bir çift.

Kapıdan girerlerken:

Rahatsız ettik delikanlıyı, diyordu Sitare'nin kocası.

Bir çay içelim şöyle geçerken dedik, dedi Sitare.

Buyrun buyrun, dedim, hoş geldiniz.

Girmeyelim, dedi Sitare'nin kocası, rahatsız ediyoruz.

Ne münasebet, buyrun, girin içeri, sevindirdiniz beni.

Sevinç sesleri çıkararak doluştular kapıdan, bir Çarlı somurtuk duruyordu. Yüzü, geniş incir yaprakları gibi yüzü, iki solgun, kıpırtısız delik hâlinde gözleri.. daha oturur oturmaz gidelim diye tutturdu.

Gidelim Sitare, gitmem gerek benim.

Ulu Cami'nin saçaklı minaresi göğü bir çınar kökü gibi sarıp kucaklamış, kuşlar uzun gagalarıyla –leylektir bunlar– saçağın altına yuva kurmuşlar, her zaman loş, serin olan cami avlusundan gelip geçen eksik olmaz:

Selamünaleyküm gardaş

Ve aleykümüselam gurban

Ne var ne yok?

Bildiğin gibi.

Peder nasıl?

O da öyle.

Hasta mı?

Hep öyle, yatıyor işte.

Allah şifalar versin.

Sağol.

Gecenin karanlıklarında karanlığın engin, derin boşluğunda bir leylek takırdıyor, bir mitralyöz sesi gibi, karanlığı ve uzaktan Arkbaşı'nın bayırlarını, Pınarbaşı'nın koruluğunu yokluyor, nar yaprakları ve vişne yaprakları, kaysı ağaçlarının kara yeşil yaprakları, kavaklar hışırdayarak kıpırdanıyor, Pınarbaşı'nda koca bir ceviz ağacının altında, suları pırıl pırıl, berrak bir derecik, bir çocuk boyu yüksekliğindeki şelaleden dökülüyor, gül yapraklarının özüne sinmiş kırmızılıklar açılıp dağılıyor, tozlar gibi yayılıp dağılıyor, leylek yuvasına uzanıyor, hacı leylekler kıpırtısız gözleriyle bu kırmızı tozların gecenin içine sinmesini bekliyor, kendileri artık o saçak altındaki yalnızlıklarından bile uzakta olarak.

Avluda biri aceleyle kollarını çemriyor.

Geç mi kaldık ne babam?

Geç ya, farza durmuş cemaat.

Benim abdestim var, ben giriyorum.

Ben de gelirim şimdi.

Çarli salondan bağılıyor –salon dediysem bir yoksul salonu gene de, bir antresi bile yok, dış kapıdan doğruca salona giriliyor, döşemesi solmuş, eprimiş bir kanepa, iki koltuk, bir iki yoksul sandalye hezarenden, bir iki tahta sehpa, bir teneke sehpa.

Sitare! diye bağıyor Çarli.

Sabırsızlanma Çarli, diyor Sitare mutfak kapısından başını uzatarak, çay demliyoruz işte, görüyorsun.

Gitmem gerek benim.

Biraz daha sabır nonoşum, birlikte kalkarız şimdi.

Sitare mutfağa çekiyor başını.

Naz yapıyor, biliyor musun, diyor bana.

Yaşlı o, diyorum, hasta da, hoş göreceksin.

Kendi hâlini bilse ya, o da yok, koca öküz.

Şehrin bir yerinde birileri ölüyor, ne korkunç! Beklenmedik ölümler beklenen ölümler apansız gelenler ağır ağır gelenler ihtar edip gelenler habersizce gelenler. Kahvede otururken ölenler bir otobüs yolculuğunda ölenler gece yatağına yatıp da kalkmayanlar vazife başında can verenler onulmaz hastalıklardan ölenler başını taş duvarlara çarpa çarpa gidenler aşk derdiyle ölenler, aşksız ölenler. Birileri hastalanmaya hazırlanıyor öksürüyorlar ya da öksürmeden şuralarında bir sızı, uzaktan, üstlerine kondurmadıkları bir sızılarla, böyle başladığını bilmiyorlar ya da bilmezlikten geliyorlar, çünkü beklemek çok korkunçtur, usul usul geleceğini bilerek ama ne zaman ölüm meleğinin kanadını açıp kendini kapacağı anı bilmeden, bu meçhul anı bilmeden beklemek

Korkunçtur.

Gene de o mistik, o ulaşılmaz soru sorulacaktır bir gün.

Ey cemaatimüslimin, bu âdemi nasıl bilirsiniz?

İyi biliriz.

Ruzimahşerde şahadet eder misiniz?

Ederiz.

Allah rahmet eyleye, diye bir sayha yükselir o anda. Ce-maatın tüyleri ürperir, daha dün gördükleri, konuştukları, kendileri gibi soluk alıp veren, kendileri gibi yemek yiyen, öfkelenen, sabırsızlanan, üzülen, kandıran, kandırılan adam değil midir bu? Bu o adam değil midir, ağız kelimeler yapan:

Şimdi bir sıcak çorba olsa da içsek, diyen.

Geç kalma, diyen.

Şimdi gelirim, diyen.

Saat kaç?

Dokuz.

Erkenmiş daha.

Saat kaç?

Biraz gecikmişiz galiba.

Saat kaç?

Tam zamanı.

Saat kaç?

Biraz daha bekleyebilirim.

Saat kaç?

Vakit hiç geçmiyor.

Vadesi ne zaman geliyor bu bonoların?

Bir hafta var daha.

Aman acele edelim.

Neyse vakit varmış daha.

Öğleye daha çok var.

Bu kış iki odaya da soba kuracağım.

Yazın memlekete gitmek istiyorum.

Ne çabuk geçiyor.

Bir türlü istediğine kavuşamamıştı, neydi istediği, niçin istiyordu: bir rahat soluk, sabahleyin asabı bozulmadan uyanmak, gözlerini sabah ezanına açmak, güzel şeyler görmek. Şeyler! Nesnelere! Darmadağında evin içi, hiçbir şeyi zamanında bulamazdı, çorapları zamanında yıkanmamıştı, söküklere zamanında dikilmemişti. Oğulları haylazdı, karısı vurdumduymazdı.

Saliha çoraplarım nerde?

Nerde çıkardıysan ordadır.

Canım ne bileyim ben nerde çıkardığımı?

Kerevetin altına bakıver.

Geç kalıyorum, çorba hazır mı?

Biraz daha bekle.

Oğlanı erken gönder dükkâna, yalnız yapamıyorum, biliyorsun.

Bir sopa çekmeli deyyusa, öyle bir kötek atacaksın ki akli başına gelecek.

Gene nerdeymiş?

Delikanlı adam oldu o artık, sorulur mu nerde olduğu?

Birileri hastalanmaya hazırlanıyor: bir pikniğe gidiliyor, işe gidiliyor, bir pasajdan geçiliyor, hızla gelen bir otomobilin önünden kaçılıyor, bir kâğıt imzalanıyor, bağ kazanıyor, telefon ediliyor, zil çalıyor: bir paydos zili, bir telefon zili, bir kapı zili, bir bisiklet, teneffüs.. biri hasta olmaya hazırlanıyor.

Kiss me, diyor Sitare.

Sitare, diye fısıldıyorum.

Oh, come on, diyor.

Çayın suyu kaynıyordu, bir ağaçtan bir yaprak düşüyordu, bir korna sesi, ıssız bir dağ başında sabahın güneşine birden patlayıveren bir kır çiçeği, mazot kokusu, unutulmuş bülbül sesi, kır çiçekleri üzerine serpilmiş sakın, arı çiy tanecikleri, motorlar ve fabrikalar, zift kokusu, güneşte eriyen bir nesnelere, hep bunlar, her yerde, aynı anda.. bir balıkçı pantolonu aldı kendine, incik boncuk aldı, takip takıştırdı Sitare, entelektüel kadın olmanın başarısıdır bu. Okuyamadığı, okumaya fırsat bulamadığı ya da daha başından okuyamayacağını bildiği kitaplar aldı, masanın üstüne, etajere, şuraya buraya bırakıp unuttu gitti, yenilerini aldı, bir ressam poz verdi, şimdi evin içi kendi kocaman portreleriyle dolu, adam boyu resimler orda burda duruyor, her gelen konuğuna aynı şeyi söylüyor, sanki yalnız bir o anlayacak kendisini: 'ayol bir gören olsa ne kadar kendine meraklı bir kadın bu diyecek' diyor, bir çeşit özür dilemedir bu ya da karşısındakinin hoşgörüsünü kazanma girişimidir: 'resam tanıdığım da, ısrar etti, ben de dayanamadım, nerden bilebilirdim bu kadar çok resim yapacağını?'

Sitare! diye yükseliyor Çarlı'nın sesi.

Patlama, diyor Sitare usulca.

Sonra bana dönüyor:

Onu ben adam ettim biliyor musun, iflastan ben kurtardım, ben olmasam çoktan top atardı Cehennem Ateşi Zift Döküm Fabrikası.

Bilmiyorum.

Çarlı'yi aldığımdan beri hep hasta.

Yaa?

Evet.

Peki, niye evlendin?

Peşimden koşturuyordu, biraz da seviyordum onu galiba, ne bileyim işte, oluverdi..

Zavallı Çarli.

Zavallı koca ökü.

Susuyor birden.

Oh, darling, diyor, come on.

Sitare, diye fısıldıyorum.

Sitare! diye gürlüyor Çarli'nin sesi dışardan.

*

Yıllar önce –o yıllarda iki katlı evler seyrek görülürdü– sade bir evde yaşıyordu, bir şey yapmamanın da bir eylem olduğunu çoktan anlamıştı ve protesto için evden dışarı çıkmıyordu, evden dışarı çıkmasının, insanlar arasına karışmasının istemediği düzeni ‘meşrulaştıracağı’ inancındaydı ve bütün kasaba halkı onun bu sessiz protestosuna içten bir saygı duyuyordu ve onun bu devinimsiz eylemini değerlendiriyordu ve saygıdeğer bir yaşlı adam oluncaya değin ve hasatlığına hazırlanırken ve sonradan ölmeye hazırlanırken kendini bu dirençli, bu sessiz protestosu içinde görmüşlerdi: kim umutsuz bir beklemeden ibaret sanır bu bir ömrü dolduran protesto? Beklemek.. evet. Bekliyordu. Kim, kendini sonuçsuz bir beklemeye mahkûm edebilir ömür boyu? Evin dışında olup bitenlere –çok şeyler oluyordu dışarda: değişen giysiler, bulunan yeni yeni araçlar, gereçler, çıkan savaşlar, yazın sıcakları, kış günlerinin soğukları, doğan çocuklar, ölen dostlar, hatta ezanın okunması, bayramlar– aldırmadan tam kırk yıl kalmıştı o aynı evin içinde Kur’an okuyarak ve ibadet ederek